

פרשת נח – שבת קודש

יא ויהי כלהארץ שפה
(א) ויהי כל־הארץ שפה
אחת ודברים אחדים:

ט"ו שפה אחת. לשון הקדש: ודברים אחדים. באו בעצה אחת ואמרו לא כל הימנו שיכור לו את העליונים נעלה לרקיע ונעשה עמו מלחמה. דבר אחר על יחידו של עולם. דבר אחר ודברים אחדים (ס"א דברים חדים) אמרו אחת לאלף ותנ"ו שנים הרקיע מתמוטט כשם שעשה בימי המבול באו ונעשה לו סמוכות (כ"ד):

(ב) ויהי בנסעם מקדם וימצאו
בקעה בארץ שנער וישבו
שם:

ט"ז בנסעם מקדם. שהיו יושבים שם כדכתיב למעלה ויהי מושכם וגו' הר הקדם ונסעו משם לתור להם מקום להחזיק את כלם ולא מצאו אלא שנער:

(ג) ויאמרו איש אל־רעהו
הבה נלבנה לבנים ונשרפה
לשרפה ונתי להם הלבנה
לאבן והחמר הנה להם
לחמר:

ט"ח איש אל רעהו. אומה לאומה מצרים לכוש וכוש לפוט ופוט לכנען: הבה. הזמינו עצמכם. כל הבה לשון הזמנה הוא שמכינים עצמן ומתחברים למלאכה או לעצה או למשא. הבה הזמינו אפרקליי"ר בלע"ז (בעריטע צורייטען): לבנים. שאין אבנים בבבל שהיא בקעה: ונשרפה לשרפה. כך עושין הלבנים שקורים טוול"ש (ציגעל בלע"ז) שורפים אותם בכבשן: לחמר. לטות הקיר:

(ד) ויאמרו הבה | נבנה־לנו
עיר ומגדל וראשו בשמים
ונעשה־לנו שם פנפונין על־
פני כל־הארץ:

ט"ט פן נפונין. שלא יביא עלינו שום מכה להפיצנו מכאן:

(ה) וירד יהוה לראות את־
העיר ואת־המגדל אשר בנו
בני האדם:

ט"י וירד ה' לראות. לא הוצרך לכך אלא בא ללמד לדנינים שלא ירשיעו הנדון עד שיראו ויבינו. (במ"ח): בני האדם. אלא בני מי שמא בני חמורים וגמלים אלא בני אדם הראשון שספה את הטובה ואמר האשה אשר נתת עמדי אף אלו כפו בטובה למרוד במי שהשפיעם טובה ומלטם מן המבול:

(ו) ויאמר יהוה הן עם אחד
ושפה אחת לכלם וזה
החלם לעשות ועתה לא־
יבצר מהם כל אשר יזמו
לעשות:

ט"י הן עם אחד. כל טובה זו יש עמהן שעם אחד הם ושפה אחת לכלן ודבר זה החלו לעשות: החלם. כמו אמרם עשותם להתחיל הם לעשות: לא יבצר מהם וגו' לעשות. בתמיה. יבצר לשון מניעה פתגמו ודומה לו יבצור רוח נגידים (תהלים טז):

(ז) הבה נרדה ונבלה שם
ושפתם אשר לא ישמעו
איש שפת רעהו:

ט"ז הבה נרדה. בבית דינו נמלך מענותנותו יתרה: הבה. מדה כנגד מדה הם אמרו הבה נבנה והוא כנגדם מדד ואמר הבה נרדה: ונבלה. ונבלל נז"ן משמש בלשון רבים וה"א אחרונה יתרה כה"א של נרדה: לא ישמעו. זה שואל לבנה וזה מביא טיט וזה עומד עליו ופוצע את מוחו:

(ח) ויפץ יהוה אתם משם על־
פני כל־הארץ ויחדלו לבנת
העיר:

ט"ז ויפץ ה' אותם משם. בעולם הזה מה שאמרו פן נפוני נתקים עליהם הוא שאמר שלמה מגורת רשע היא תבואנו:

(ט) על־בן קרא שמה בבל
כי־שם בבל יהוה שפת כל־
הארץ ומשם הפיצם יהוה
על־פני כל־הארץ: פ

ט"ח ומשם הפיצם. למד שאין להם חלק לעולם הבא וכי אי זו קשה של דור המבול או של דור הפלגה אלו לא פשטו יד בעקר ואלו פשטו יד בעקר להלחם בו ואלו נשטפו ואלו לא נאבדו מן העולם אלא שדור המבול היו גזולים והיתה מריבה ביניהם לכך נאבדו ואלו היו נוהגים אהבה ורעות ביניהם שנאמר שפה אחת ודברים אחדים. למדת ששנאוי המחלוקת וגדול השלום:

(י) אלה תולדת שם שם
בן־מאת שנה ויולד את־
ארפכשד שנתים אחר
המבול:

ט"י שם בן מאת שנה. כשהוליד את ארפכשד שנתים אחר המבול:

(יא) ויחישם אחרי הולידו
את־ארפכשד חמש מאות
שנה ויולד בנים ובנות: ס

(יב) וארפכשד חי חמש
ושלשים שנה ויולד את־
שלח:

(יג) ויחי ארפכשד אחרי
הולידו את־שלח שלש
שנים וארבע מאות שנה
ויולד בנים ובנות: ס

(יד) ושלח חי שלשים שנה
ויולד את־עבר:

(טו) ויחישלח אחרי הולידו
את־עבר שלש שנים וארבע
מאות שנה ויולד בנים
ובנות: ס

(טז) ויחיעבר ארבע ושלשים
שנה ויולד את־פלג:

(יז) ויחיעבר אחרי הולידו
את־פלג שלשים שנה
וארבע מאות שנה ויולד
בנים ובנות: ס

(יח) ויחיעבר פלג שלשים שנה
ויולד את־רעו:

(יט) ויחיעבר אחרי הולידו
את־רעו תשע שנים ומאתים
שנה ויולד בנים ובנות: ס

(כ) ויחי רעו שתים ושלשים
שנה ויולד את־שרוג:

(כא) ויחי רעו אחרי הולידו
את־שרוג שבע שנים
ומאתים שנה ויולד בנים
ובנות: ס

(כב) ויחי שרוג שלשים שנה
ויולד את־נחור:

(כג) ויחי שרוג אחרי הולידו
את־נחור מאתים שנה ויולד
בנים ובנות: ס

(כד) ויחי נחור תשע ועשרים
שנה ויולד את־תרח:

(כה) ויחי נחור אחרי הולידו
את־תרח תשע־עשרה שנה
ומאת שנה ויולד בנים
ובנות: ס

(כו) ויחיתרח שבעים שנה
ויולד את־אברם את־נחור
ואת־הרן ותרן הוליד את־
לוט:

(כז) וימת הרן על־פני תרח
אביו בארץ מולדתו באור
כשדים:

ט"ז על פני תרח אביו. בחיי אביו (כ"ד) ומדרש אגדה יש אומרים שעל ידי אביו מת שקבל תרח על אברם בנו לפני נמרוד על שפנת את צלמיו והשליכו לכבשן האש ותרן יושב ואמר בלבו אם אברם נוצח אני משלו ואם נמרוד נוצח אני משלו וכשנצל אברם אמרו לו לרן משל מי אתה אמר להם הרן משל אברם אני השליכוהו לכבשן האש ונשרף וזהו אור כשדים. ומנחם פירש אור בקעה וכן (ושעיה כד) באורים כבדו ה' וכן (שם יא) מאורת צפוני כל חור ובקע עמוק קרוי אור:

(כח) ויקח אברם ונחור להם
נשים שם אשת־אברם שרי
ואשת־נחור מלכה בת־
הרן אבי־מלכה ואבי יספה:

ט"ח יספה. זו שרה על שם שסוכה ברוח הקדש ושהכל סוכין בפינה פרה"ה. ועוד יספה הוא לשון נסיכות שרה לשון שרה:

(כט) ויתהי שרי עקרה אין לה
ולד:

(ל) ויקח תרח את־אברם
בנו ואת־לוט בן־הרן בן־
בנו ואת שרי בלחם אשת
אברם בנו ויצאו אתם מאור
כשדים ללכת ארצה כנען
ויבאו עד־חרן וישבו שם:

ט"ט ויצאו אתם. ויצאו תרח ואברם עם לוט ושרי:

(לא) ויהיו ימי־תרח חמש
ושנים ומאתים שנה וימת
תרח בחרן: פ

ט"י וימת תרח בחרן. לאחר שיצא אברם מחרן ובא לארץ כנען והיה שם יותר מששים שנה שהרי כתיב ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן ותרח בן שבעים שנה היה כשנולד אברם הרי קמ"ה לתרח כשיצא אברם מחרן עדין נשארו משנותיו הרבה ולמה הקדים הכתוב מיתתו של תרח ליציאתו של אברם שלא יהא הדבר מפורסם לכל ויאמרו לא קיים אברם את כבוד אביו שהניחו וכן והלך לו לפיך קנאו הכתוב מת. (ס"א ועוד) שהרשעים אף בחייהם קרנים מתים והצדיקים אף במיתתן קרנים חיים שנאמר ובינהו בן והודיע בן איש חי בחרן. הנז"ן הפוכה לומר לך עד אברם חרון אף של מקום:

(לב) ויהי יומי תרח חמש
מאת וחמשים שניו:

ט"ז ויהי יומי תרח. חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ז ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ח ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.

ט"ט ויהי ימי תרח חמש מאת וחמשים שניו: ומית תרח בחרן.